

مبانی قرآنی الگوی زن

کرامت مشترک انسانی

قرآن کریم اصل کرامت را به «بنی آدم» نسبت می‌دهد: «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ» (اسراء: ۷۰) این آیه مبنای کرامت مشترک زن و مرد است و نشان می‌دهد ارزش انسانی به جنسیت وابسته نیست.

ملاک برتری، تقواست

قرآن معیار فضیلت را چنین بیان می‌کند: «إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ» (حجرات: ۱۳) پس زن نیز می‌تواند در پرتو تقوا به عالی‌ترین مراتب قرب الهی برسد.

معرفی زنان نمونه در قرآن

خداوند در قرآن از زنانی به عنوان الگوی یاد می‌کند:

«وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ...» (تحریم: ۱۱)

و: «وَمَرْيَمَ إِتْنَتْ عِمْرَانَ...» (تحریم: ۱۲) درباره مریم (س) نیز می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ» (آل عمران: ۴۲) و درباره مادر موسی (ع): «وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيه...» (قصص: ۷) این آیات نشان می‌دهند زن در منطق قرآن، می‌تواند در اوج طهارت، تدبیر، ایمان و مسئولیت‌پذیری قرار گیرد.

الگوهای زنانه برجسته در قرآن

مریم (س): الگوی طهارت و برگزیدگی

مریم (س) در قرآن، نمونه زن پاک، اهل عبادت و برگزیده الهی است. اهمیت او فقط در پاکدامنی نیست، بلکه در «انتخاب الهی» و مقام معنوی اوست. مریم نشان می‌دهد زن مؤمن می‌تواند به عالی‌ترین درجات قرب و برگزیدگی برسد.

آسیه (س): الگوی ایمان در محیط طاغوت

آسیه، همسر فرعون، نماد ایمان در دل نظام ظلم است. او در اوج قدرت سیاسی فرعون، خدارا برگزید و از سلطه طاغوت آزاد شد (تحریم: ۱۱). این آیه نشان می‌دهد زن می‌تواند در برابر اقتدار فاسد بایستد و استقلال ایمانی خود را حفظ کند.

مادر موسی (ع): الگوی تدبیر و توکل

مادر موسی (ع) در موقعیتی دشوار، با الهام الهی تصمیمی سرنوشت‌ساز می‌گیرد و فرزند خود را به نیل می‌سپارد (قصص: ۷). این ماجرا ترکیب عقل، عاطفه و توکل را در شخصیت زن برجسته می‌کند.

الگوهای زنانه برجسته در تاریخ اسلام

حضرت خدیجه (س): الگوی ایمان، جهاد اقتصادی و پشتیبانی از نهضت

حضرت خدیجه (س) نخستین ایمان آورنده به پیامبر (ص) و از پشتیبانان اصلی اسلام در آغاز بعثت بود. ایشان ثروت، موقعیت اجتماعی و ظرفیت خویش را در خدمت دعوت توحیدی قرار داد. خدیجه (س) نشان می‌دهد که زن می‌تواند در عرصه اقتصاد و حمایت اجتماعی از یک حرکت الهی، نقشی تمدن‌ساز ایفا کند.

حضرت فاطمه زهرا (س): الگوی جامع زن مسلمان

حضرت زهرا (س) جامع‌ترین الگوی زن مسلمان است؛ زیرا در او عبودیت، علم، عفاف، بصیرت سیاسی، دفاع از حق، مادری و مدیریت خانه در کنار هم جمع شده است. خطبه فدکیه نمونه‌ای ممتاز از عقلانیت، احتجاج و شجاعت در دفاع از حق است. از این رو، حضرت زهرا (س) فقط یک شخصیت عاطفی یا خانوادگی نیست، بلکه یک الگوی کامل زن مؤمن فعال و آگاه است.

حضرت زینب (س): الگوی جهاد تبیین و مقاومت

حضرت زینب (س) پس از عاشورا، پیام کربلارا از نابودی و تحریف نجات داد. او اسارت را به منبر حقیقت تبدیل کرد و دستگاه اموی را در سطح تاریخ رسوا ساخت. زینب (س) نماد زن مقاوم، خطیب حقیقت‌گو و حامل پیام شهید است.

زن کنشگر میدان جامعه

دکتر معصومه ظهیری از الگوی

سوم زن در قرآن، تاریخ

اسلام و اندیشه رهبر شهید

می‌گوید؛

مریم احمدی | مسئله الگوی زن در اسلام از مباحث بنیادین در انسان‌شناسی دینی، تربیت اجتماعی و تمدن‌سازی است. قرآن کریم با معرفی زنانی چون مریم (س)، آسیه (س) و مادر موسی (ع)، الگوهایی از ایمان، طهارت، تدبیر و مقاومت را پیش چشم مؤمنان قرار می‌دهد. در تاریخ اسلام نیز حضرت خدیجه (س)، حضرت فاطمه زهرا (س) و حضرت زینب کبری (س) از برجسته‌ترین مصادیق زن مسلمان مؤمن، آگاه، مجاهد و اثرگذارند. در منظومه فکری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، زن مسلمان دارای کرامت ذاتی، هویت مستقل، نقش تمدنی و قابلیت حضور فعال در عرصه‌های علم، فرهنگ، سیاست و خانواده است. ایشان با نقد دوگانه‌سازی‌های ناقص درباره زن، از الگوی سوم زن، سخن می‌گویند؛ الگویی که هم عفاف و خانواده را پاس می‌دارد و هم حضور اجتماعی و کنشگری مؤمنانه را. این مقاله بار و بیکرد تحلیلی-توصیفی و با اتکا بر آیات قرآن، نمونه‌های تاریخی و بیانات رسمی رهبر انقلاب، این الگوها را تبیین می‌کند. در گفت‌وگو با دکتر معصومه ظهیری، دبیر ستاد راهبردی زن و خانواده حوزه علمیه به آن می‌پردازیم.

به گفته این کارشناس دینی در ادبیات اسلامی، زن نه موجودی حاشیه‌ای است و نه صرفاً عنصری خانوادگی؛ بلکه انسانی است با کرامت الهی، مسئولیت اجتماعی و توانایی اثرگذاری در ساحت‌های مختلف حیات فردی و جمعی. قرآن کریم با طرح نمونه‌های متعدد از زنان صالح و مؤمن، نشان می‌دهد که زن می‌تواند در قله‌های ایمان، عقلانیت، صبر، مقاومت و هدایت قرار گیرد. از سوی دیگر، تاریخ اسلام شاهد حضور زنانی است که در شکل‌گیری، تثبیت و استمرار دعوت الهی نقشی تعیین‌کننده داشته‌اند. در دوران معاصر نیز حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، بر پایه همین مبانی قرآنی و سیره اهل بیت (ع)، نظریه‌ای منسجم درباره زن ارائه کرده‌اند. در این نظریه، زن مسلمان باید در عین حفظ عفاف، کرامت و هویت زنانه، در تربیت نسل، پیشرفت علمی، فعالیت اجتماعی و دفاع از حق نقش‌آفرین باشد. این نگاه، نه به انزوای انجام‌دهنده و نه به استحاله هویت زن در الگوهای سکولار، بلکه الگوی سوم، را پیش می‌نهد.

